

UN TEZAU DE MONEDE GETO-DACICE DESCOPERIT ÎN COMUNA POTLOGI, JUD. DÎMBOVIȚA

CONSTANȚA ȘTIRBU, ALEXANDRINA POPESCU

În luna noiembrie 1958, locuitorul Petre Constantin din satul Podul Cristinii, com. Potlogi, săpînd o groapă la circa 500 m E de albia pîrîului Răstoaca (fig. 1), a găsit la o adîncime de 0,50 m un vas de lut, conținînd, după spusele descoperitorului, 16 monede de argint, așezate în formă de sul.

Deoarece descoperirea a fost semnalată cu întîrziere, o parte din piese s-au risipit ; s-au recuperat numai 8 monede, aflate acum la Școala generală din com. Potlogi.

În toamna anului 1969, arheologul Panait I. Panait¹ a întreprins o cercetare la locul descoperirii. Cu excepția unui singur fragment ceramic Latène, care ar fi putut să provină de la vasul spart, nu s-au găsit alte urme atestînd existența unei așezări. Nu s-au mai putut recupera alte piese.

Monedele sînt didrachme dacice de tip Virteju-București², ușor schifate, cu aversul convex și reversul concav.

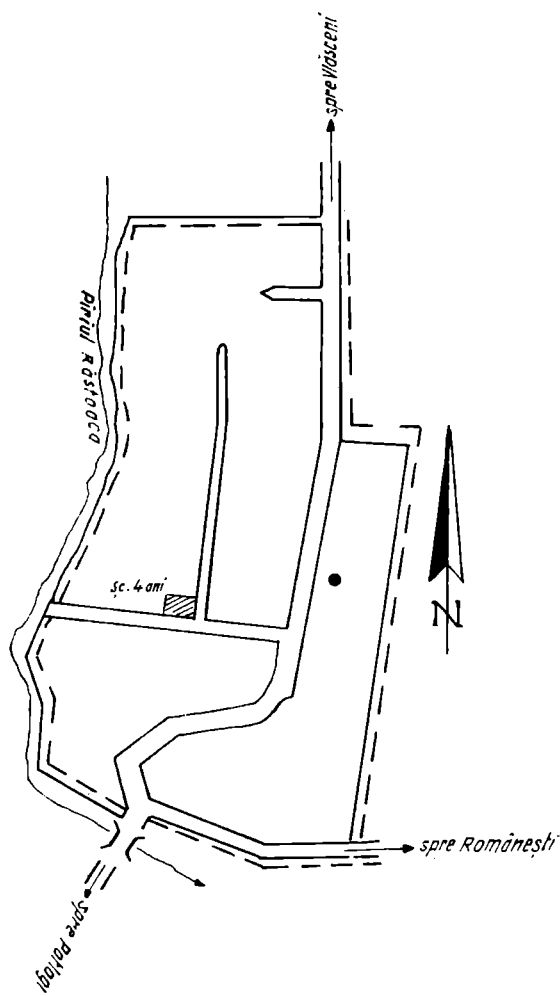
Metalul folosit la confecționarea lor este argintul, cu un titlu ce oscilează între 750‰ (piesa nr. 1) și 760—765‰ (celelalte)³.

Dăm mai jos catalogul monedelor, fiecare exemplar fiind ilustrat (vezi pl. I, II) ; ordinea în care sînt prezentate este în funcție de evoluția (în sensul schematizării) aversului, criteriu de clasificare utilizat

¹ Mulțumim tov. Panait I. Panait pentru amabilitatea cu care ne-a pus la îndemînă rezultatele cercetărilor sale.

² B. Mitrea, *Un tezaur de monede dacice descoperit la București de o echipă de muncitori a întreprinderilor Sfatului Popular, în Studii și referate privind istoria României*, I, 1954, p. 290—302 ; C. Preda, *Pe marginea unei descoperiri recente*, în SCN, II, 1958, p. 382—383 ; I. Winkler, *Tipurile monetare ale daco-geților*, în *Acta Musei Napocensis*, VI, 1969, p. 78—80 ; C. Preda, *Monedele getice de tip Virteju-București*, în SCN, V, 1971, p. 51—78 ; C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, Edit. Acad., București, 1971, p. 215—247.

³ Mulțumim tov. Mețeanu Elena de la Serviciul expertizarea și controlul metalelor prețioase al BNRSR, care a binevoit să ne determine titlul.

*Schița saului Podul Cristinii Comuna Potlogi jud. Dimbovita
scara 1:5000*

Legenda : • Locul Tezaurului.

Fig. 1 — Podul Cristinii. Lieu de la découverte, relèvement.

de C. Preda în lucrarea sa monografică asupra monedelor geto-dacilor ⁴. Trebuie însă să observăm că moneda nr. 1, considerată de noi ca avînd aversul cel mai bine conturat, are pe revers o stanță care s-ar plasa mai la urmă dacă ar trebui să ținem seama de revers — călărețul fiind reprezentat numai printr-o globulă, nu prin trei, ca la celelalte. De altfel, înfățișarea însăși a aversului primei monede diferă de al celorlalte.

1. AR ; 7,183 g ; 23,5 mm.
2. AR ; 6,772 g ; 23 mm.
3. AR ; 6,538 g ; 23 mm.
4. AR ; 6,834 g ; 21,6 mm.
5. AR ; 6,570 g ; 22,5 mm.
6. AR ; 6,214 g ; 23 mm.
7. AR ; 6,452 g ; 23 mm.
8. AR ; 7,269 g ; 22 mm.

Din cele prezentate mai sus, rezultă că monedele au greutatea cuprinsă între 6,210 — 7,269 g ; diferența între limita minimă și cea maximă — dacă ținem seama de epocă — nu constituie un decalaj prea mare, deoarece meșterii monetari au încercat să mențină o greutate constantă.

Aceeași uniformitate se remarcă și în privința modulului, cu diametrul măsurînd între 21,6 — 23,5 mm.

Din analiza făcută asupra tezaurelor de tip Virteju-București, s-a constatat că fiecare depozit cuprinde o gamă destul de însemnată de variante, care se găsesc în cele mai importante descoperiri. Și în tezaurul de la Podul Cristinii situația este asemănătoare : astfel, moneda nr. 1 are aversul și reversul aproape identic cu nr. 5 și 6 din tezaurul descoperit la Adîncă, jud. Dîmbovița (lotul publicat de C. Preda) ⁵, iar piesa de la noi cu nr. 3 are același avers cu o monedă din tezaurul de la Petrești, jud. Dîmbovița ⁶.

Ca tip monetar, sînt mai apropiate de cele descoperite la Adîncă. Considerăm însă că monedele noastre prezintă un grad de schematizare mai pronunțat, ajungîndu-se în cazul celei de la nr. 5 să fie cu greu distinse reprezentările de pe aversul sau reversul piesei.

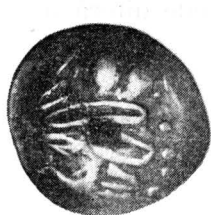
Pentru baterea lor au fost utilizate stanțe diferite, fiecare piesă în parte alcătuiind cîte o variantă, cu mici diferențe între ele. Aceste mici deosebiri de stil se datorează nu emiterii lor în monetării diferite, ci stanțelor mai mult sau mai puțin uzate, confecționate de meșteri diferiți și poate la date diferite.

Deoarece își găsesc similitudini în ultimele grupe ale tipului monetar Virteju—București, fiind mult apropiate de cele descoperite la

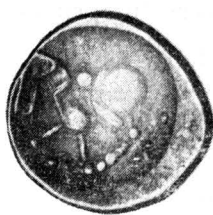
⁴ C. Preda, *op. cit.*, p. 215.

⁵ C. Preda, *op. cit.*, în *SCN*, II, 1958, p. 385.

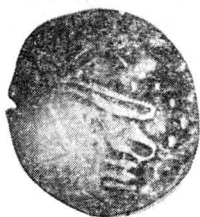
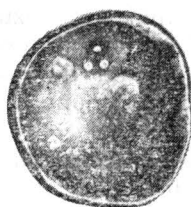
⁶ Nr. inv. 2985 — la Muzeul de Istorie a Municipiului București — Colecția Maria și George Severeanu.

PLANȘA I

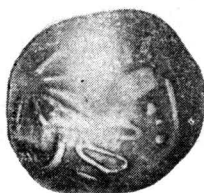
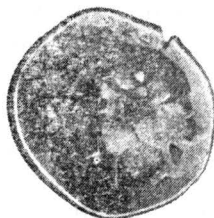
1.

2.

3.

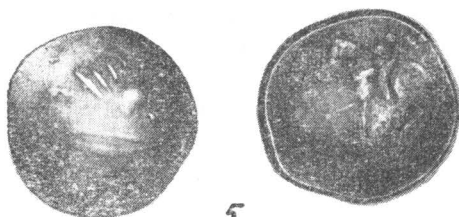

4.

Monede geto-dacice descoperite la Podul Cristinii, jud. Dimbovița
Monnaies géto-daces découvertes à Podul Cristinii, dép. de Dîmbovița.

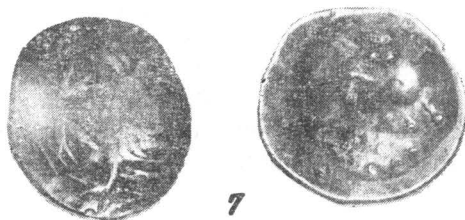
PLANȘA II

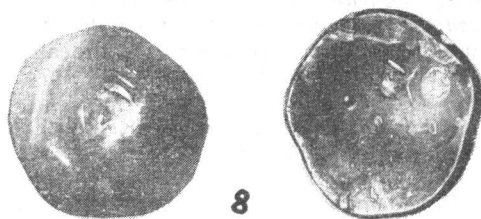
5

6

7

8

Monede geto-dacice descoperite la Podul Cristinii, jud. Dimbovița
Monnaies géto-daces.

Adinca, jud. Dimbovița, considerăm că monedele de la Podul Cristinii reprezintă faza cea mai târzie a emisiunilor de tip Virteju—București. Cronologic, ele se încadrează la sfârșitul secolului al II-lea — începutul secolului I î.e.n., fiind deci printre ultimele emisiuni autohtone ale triburilor geto-dace din Cîmpia Munteană.

Lotul monetar care face obiectul articolului de față se înscrie în seria tezaurelor descoperite în ultimele decenii în Cîmpia Munteană, care atestă o intensă activitate economică a geto-dacilor la sfârșitul secolului al II-lea și începutul secolului I î.e.n. În ținutul dintre Dunăre și Carpați sînt semnalate circa 20 de tezaure de tip Virteju—București și peste 25 de descoperiri izolate în localități diferite, unele întîlnindu-se și în așezări dezvelite cu prilejul săpăturilor arheologice⁷.

Gruparea lor într-o anumită zonă a țării, în Cîmpia Munteană, a dat unor cercetători⁸ posibilitatea să identifice aici una dintre cele mai de seamă uniuni tribale getice, „neamul piefigilor“, amintit de Ptolemeu, argumentelor istorice și arheologice adăugîndu-li-se și mărturiile numismatice.

Alți cercetători înclină să vadă în lumea getică din Cîmpia Munteană nucleul de formare și expansiune al statului dac din vremea lui Burebista⁹.

Prin prezentarea celor 8 monede în articolul de față, am căutat să punem în circuitul științific, pentru o mai bună cunoaștere, o recentă descoperire monetară; considerăm că prin această mărturie de ordin numismatic aducem încă o contribuție la problema dezvoltării vieții materiale a societății geto-dace din Cîmpia Munteană; totodată, oferim un nou material de lucru cercetătorilor numismați care ar dori să aprofundeze cunoașterea emisiunilor monetare din etapa finală a monetăriei geto-dacice.

⁷ I. Winkler, *op. cit.*, p. 79; C. Preda, *op. cit.*, în SCN, V, 1971, p. 64—69 (vezi și harta); C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, București, 1973, p. 235—242; C. Popilian, T. Niță, *Tezaurul de monede geto-dacice de la Leu (jud. Dolj)*, în *Revista Muzeelor*, VI, 1969, p. 267—268; G. Poenaru Bordea și C. Condrea, *Date noi privind tezaurul de la Adinca*, în *Acta Valachica*, III, 1972, p. 125.

⁸ V. Pârvan, *Getica: O protoistorie a Daciei*, București, 1926, p. 248—250; C. Daicoviciu, *Țara lui Dromichete*, în *Emlkböni Kelemen Lajos...*, Cluj, 1957, p. 180; R. Vulpe, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p. 51 (aici amin-tește neamul *Argesensis* sau *Ordesensis*, menționat de Ptolomeu); C. Preda, *op. cit.*, în SCN, V, 1971, p. 76; idem, *Monedele geto-dacilor*, București, 1973, p. 246.

⁹ C. Preda, *op. cit.*, în SCN, V, 1971, p. 78; Gh. Poenaru Bordea, în SCN, V, 1971, p. 432 (recenzia la cartea lui E. Chirilă și G. Mihăescu, *Tezaurul monetar de la Căprioru. Contribuții la studiul cronologiei și circulației tetradrahmelor Macedoniei Prima și ale insulei Thasos*, Muzeul județean Dimbovița, Tîrgoviște, 1969); Gh. Poenaru Bordea și C. Condrea, *op. cit.*, p. 130.

**UN TRÉSOR DE MONNAIES GÉTO-DACES DÉCOUVERT DANS LA COMMUNE
DE POTLOGI, DÉP. DE DÎMBOVIȚA**

(Résumé)

En 1968, on a découvert à Podul Cristinii, commune de Potlogi, dép. de Dîmbovița, un trésor de monnaies contenant 16 pièces en argent, dont ont été récupérées seulement 8.

Il s'agit de didrachmes qui ont circulé dans la plaine de la Munténie, dans la seconde moitié du IIe siècle et le commencement du Ier siècle avant notre ère.